

VÁMOSI TAMÁS

A kereskedelmi és iparkamarák szerepvállalása a szak- és felnőttképzési rendszerben

1. Bevezetés

2010 őszén szorosabbra fűzte a kapcsolatokat a Magyar Kereskedelmi és Ipar-kamara (The Hungarian Chamber of Commerce & Industry) a magyar kormány-nal a szakképzési feladatok terén. Ennek okai tulajdonképpen érthetőek, hiszen a szakképzési rendszer egészét érintő problémakörök régóta ismertek. A gyakorlati képzés háttérbe szorult, teret nyert az „elméletorientált” szakképzés, ami köszönhető volt annak is, hogy a vállalkozások mindössze 2-3%-a biztosít a tanulóknak gyakorlati képzéshez helyszínt (Ausztriában és Németországban ez az arány 20-25%). A középfokú oktatásban mindössze 23% a szakiskolai tanulók részaránya, mely iskolatípus felelős a fizikai, kétkezi szakmák jelentős részéért. A csökkenés már a rendszerváltás óta tart, ebben közrejátszik a gazdasági szer-kezetváltás, a szakmunkások körében megugrott munkanélküliségi ráta, és a felsőoktatás irányába való fokozott orientáció. Jelenleg a 18-23 év közöttiek esetében a szakképzetlenek 75%-a munkanélküli, ami mutatja, hogy szakma és munkakultúrára való felkészítés nélkül szinte lehetetlen a munkaerő-piacra való kilépés. Emellett az alacsony foglalkoztatottsági szint miatt (53% körüli érték) be kell vonni a hátrányos helyzetű, deprivált rétegeket is, amihez a szakképzés az egyik leghatékonyabb út.

A kamara hangoztatja, hogy a rendszer hatékonyabbá tételének esetén első lépésnek kell lennie a gyakorlati óraszám növelése (legalább 2000 óra egy alap-szak-képesítés esetében), illetve a 8 általános után azonnal megkezdődő 3 éves szakmunkásképzési modell, főleg a gyakorlatigényes szakmákban. Vagyis már az első évfolyamon is folyjon valós gyakorlati képzés, ne csak elméleti képzés és pályaorientáció. Jelenleg 15 éves kor előtt nem fogható munkára a tanuló, holott a munka világával való szembesülés jelentősen hat a személyiség alakulására. Emellett napirenden van a közoktatási rendszer átalakítása kapcsán a tankötele-zettség 15 éves korra való leszállítása, ami jelzi a szakmunkásképzési modell újragondolásának szükségességét is.

A több gyakorlattal, nagyobb munkatapasztalattal, korábbi munkaerő-piaci kilépéssel csökkenthető lenne a lemorzsolódás is (ami most 30% körül van), hiszen sok tanuló esetében a munkavégzés mielőbbi megkezdése nagyon fontos, mert akár családfenntartói szerepre is kényszerülhetnek, különösen a hátrányos helyzetű csoportok körében. A munkaképes korú lakosságot véve alapul, a szak-képzetlenek nagyjából negyede foglalkoztatott, míg a középfokú szakképzett-séggel rendelkezők esetében ugyanez az arány 63%. Ez kihatással van a szociális

ellátórendszerre, életminőségre, társadalmi integrációra, nem beszélve a költségvetésről és a gazdasági szféra mozgásteréről.

2. A megállapodás lényege

A kamara már régóta közfeladatot lát el a szakképzési rendszerben, és a hatékonyság növelése érdekében vannak javaslataik, amelyek realizálásához kérték a 2010 tavaszán megválasztott kormány (kormányfő és nemzetgazdasági miniszter) segítségét. A létrejött megállapodás alapján a kamara átvett újabb szakképesítéseket teljes tartalomszabályozásra (elsősorban gyakorlatigényes, vállalkozói kört legközvetlenebbül érintő szakmákról van szó), így már 125 alap szakképesítés tartozik ebbe a körbe.

A képzési rendszer fenntartása állami feladat, azonban a rendszerben megjelenik a kamara bizonyos feladatokkal, ilyen a szakmai és vizsgakövetelmények gondozása, minisztérium által kibocsátott központi programok felülvizsgálata, szakmai vizsgák módszertanának, összetételének kidolgozása, vizsgaelnökök delegálása, delegálás jogának átadása a munkaadói érdekképviseleteknek, szintvizsgák szervezése és koordinálása, szakmai versenyek szervezése, pályaválasztási tevékenységben való részvétel.

A magyar gazdaság versenyképességének emelése nem elképzelhető képzett humán erőforrás nélkül (természetesen sok minden más is szükséges hozzá, adópolitika, bürokrácia csökkentése stb.), és ennek biztosításában, kitermelésében az intézményi összefogás és munkamegosztás remélhetőleg sikerrel is jár. A gazdaságpolitika kijelölése és működtetése, a körülmények biztosítása a kormány dolga, azonban a gazdaságot magát a vállalkozások működtetik. Az ő tapasztalataikat és igényeiket a kamaráknak kell összegezniük és kommunikálniuk a döntéshozók irányába, illetve mozgásterüket kihasználva cselekedni.

A világ, és benne a gazdasági szférára ható jelenségek gyorsan változnak, és ennek megjelenítése a képzési rendszerekben nem könnyű feladat. Az ország talpon maradását a gazdaságának erőssége tudja megalapozni, ehhez pedig szükség van egy optimális működés felé közelítő szakképzési rendszerre, ideértve iskolarendszert és felnőttképzést egyaránt. A kamara egyik nagy célkitűzése a *duális szakképzési modell* újbóli megteremtése, aminek fő tartalmi jellemzői, hogy az elméleti képzés és az alapozó képzés az iskolában folyik, míg a szakma gyakorlati felkészítése üzemi körülmények között folyik. A két fél között (oktatási intézmény és gazdálkodó szervezet) azonban erős és jól működő kapcsolatrendszert kell kiépíteni.

3. A kamarai szerepvállalás előzményei

A szak- és felnőttképzési rendszer ezer szállal kötődik a társadalmi-gazdasági térhez, és ezt a kapcsolatrendszert bizonyos intézmények jelentősen alakítják és árnyalják. Ennek a komplex rendszernek lényeges elemét képezik a különböző profilú gazdasági kamarák országos és helyi szervezetei. A gazdasági kamarák, azon belül is a kereskedelmi és iparkamarák széleskörű feladatrendszeréből csupán a szakképzéshez kapcsolódó feladatkör kerül bemutatásra. A vállalkozások egyik (ha nem a legfontosabb) erőforrása a foglalkoztatható, értékteremtésre

alkalmas, szakképzett munkaerő. Pontosan ezért fontos a vállalkozások érdekeit védő szervezetnek is az utánpótlás biztosítása bizonyos jogosítványok gyakorlásán keresztül.

Az 1993. évi LXXVI. törvény a szakképzésről a gyakorlatban új típusú munkamegosztást alakított ki a képzés szereplői között. A gazdasági kamarák e törvényhez igazodva építették ki intézményi rendszerüket.¹ A rendszerváltozás-kor számos munkaadói érdekképviselőt működött párhuzamosan, melyek közül az egyik érdekképviselő volt a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK). 1994-ben fogadták el a kamarai törvényt (1994. évi XVI. törvény a gazdasági kamarákról), mely a Magyar Kereskedelmi és Iparkamarára, Magyar Agrárkamarára és Magyar Kézműves Kamarára vonatkozott. Célja az állam gazdasági szerepvállalásának csökkentése volt, amelyhez szükségessé vált a gazdasággal összefüggő közfeladatok egy részének a gazdálkodó szervezetek által köztisztviselői formában, öngazgatás útján történő ellátása. *Az 1998. évi választásokat követően* az új országgyűlés új kamarai törvényt (1999. évi CXXI. törvény a gazdasági kamarákról) alkotott, amely 2000-től megszüntette a kötelező tagságot. Ez alapján ment végbe a megyei jogú városokban működő kamarák létrehozása, illetve a kézműves kamara beolvadása a kereskedelmi és iparkamarába. Az új törvény lényegében továbbra is elismerte a kamaráknak, mint köztisztviselőeknek a szükség-szerűségét, viszont mentesítette a kamarákat a közigazgatási feladatok ellátásától.

A törvény értelmében gazdasági kamaraként kereskedelmi és iparkamarák, valamint agrárkamarák alakulhattak. A kereskedelmi, ipari és kézműipari tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetekkel kapcsolatos közfeladatokat a kereskedelmi és iparkamarák látják el. Jogszabály szerint a területi gazdasági kamarák a megyékben, a megyeszékhelyen kívüli megyei jogú városokban, valamint a fővárosban működhetnek. Országos gazdasági kamaraként a kereskedelmi és iparkamaráknak az Magyar Kereskedelmi és Iparkamarát, az agrárkamaráknak a Magyar Agrárkamarát kellett megalakítaniuk.

Feladatuk a törvénynek, más jogszabályoknak és alapszabályuknak megfelelően, hogy önkormányzati elven alapuló működésükkel előmozdítsák a gazdaság fejlődését és szerveződését. Általános gazdasági érdekek megvalósulásáért dolgoznak. Részük volt az EU-integráció előkészítésében, célul tűzték ki a regionális fejlesztést, továbbá a tisztességes piaci magatartás feltételeinek megteremtését.

Emellett komoly szerep hárul a gazdasági kamarákra a szakképzés tekintetében. A szabályozást megelőzően a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara elemzést készített, amely feketén-fehéren vázolta a szakképzés akkori helyzetét, azaz a szakképző intézményekből kikerülő tanulók tudása, gyakorlati felkészültsége, megszerzett kompetenciái nem felelnek meg a gazdaság elvárásainak. A képzések tartalma sem igazodik a gazdaság igényeihez, ezért korszerűsítésre van szükség.

¹ Önkormányzati Szabályzat a kereskedelmi és iparkamarák szakképzési feladatainak országosan egységes ellátására – MKIK.

Ennek hatására készült el 2001-ben a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara *Nemzeti Szakképzés-Fejlesztési Kezdeményezés 2001–2004* című tanulmánya. A kamara a tanulmányban megfogalmazta saját filozófiáját a szakképzés helyzetéről, a szakképzés és a munkaerőpiac kapcsolódási pontjairól kapott értékelés alapján. Meghatározta azokat a feladatokat, amelyek megvalósulásától a szakképzés tartalmi és szerkezeti javulása várható. Ebben a dokumentumban fogalmazódott meg még a szintvizsgák bevezetésének szükségessége, ami a tanulók időarányos felkészültségének értékelésével jelzést ad a szakképzés szereplőinek további feladatok teljesítésére. A kamarai munka következő fázisában tapasztalatokra alapozva született meg a 2005-2013 közötti időszakra szóló középtávú szakképzési stratégia.²

4. A kamarai aktivitás jelenlegi területei

A kereskedelmi és iparkamarák egyik legfontosabb szakképzést befolyásoló közjogi feladata a tanulószervezés intézményrendszerének kiépítése, a tanulószervezés elterjesztése a gazdasági szervezetek körében, a rendszer fejlesztése, és az azzal kapcsolatos nyilvántartások vezetése, a tanulószervezéses tanácsadói hálózat működtetése.

A szakképzés színvonalának emelése érdekében két ütemben 16+11 (vagyis 27) szakma a kamarák gondozásába került. Döntő részt fizikai szakmákról beszélhetünk, amelyek jelentős része hiányként is megjelenik a munkaerőpiacon, de összességében az építőipari/ipari/gazdasági tevékenységek fontos alapját szolgáltatják. Ez azt jelenti, hogy ezen szakmák esetében a szakmai tartalmak és dokumentációk (szakmai és vizsgakövetelmények, központi programok) kidolgozása is kamarai feladattá vált. Ugyancsak a kamara dolgozta ki a szintvizsgarendszert. Szakmai záróvizsga esetén pedig az elnököt is a kamara delegálja, vagyis a kimeneti követelményrendszer minden elemére rálátással és kontrollal rendelkezik a szervezet. 2010 őszén az „átadott” szakmák köre tovább bővült.

A szakmunka presztízsének emelésének céljából szakmai versenyeket szerveznek. A kamarák hatáskörébe tartozik a mestervizsgáztatás, mely ösztönzi a szakmai fejlődést, élethosszig tartó tanulást. Együttműködnek szakképzési intézményekkel, oktató cégekkel, gyakorlati képzést ellátó vállalkozásokkal. Bizottsági tagokat, elnököket delegálnak a OKJ-s szakmai vizsgákra. Különböző a szakképzés irányításával kapcsolatban létrehozott szervezetekben testületi tagjaikkal képviseltetik magukat.

Az MKIK és a területi kamarák célja egy *munkaerőpiaci orientáltságú szakképzési rendszer* kialakítása, mely együttműködik a gazdasági érdekképviseleti szervezetekkel.

Az MKIK szakmailag irányítja, felügyeli és koordinálja a szakképzési feladatok ellátását. A fenti feladatok ellátásához a Munkaerőpiaci Alap szakképzési

² A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara középtávú szakképzési stratégiája 2005-2013.

alaprészéből pályázati és egyéb források bevonásával támogatja azok ellátását az országos és a területi kamarák szintjén.³

Működteti az országosan egységes Internet alapú Integrált Szakképzési Informatikai Információs Rendszert (ISZIIR), mely a szakképzési feladatok ellátását támogató on-line adatbázis. Naprakész nyilvántartást biztosít a kamarák által működtetett szakképzési rendszerben létrehozott és tárolt információkról, valamint tájékoztatást nyújt a magyar szakképzési rendszer bizonyos mutatóiról, eredményeiről az érdeklődők, szakértők, szakképző iskolák, tanulók és vállalkozók számára egyaránt.⁴

Kezeli a szakértői névjegyzékeket és adatbázist az alábbi területeken: az előbbieken bemutatott szakmai vizsgákra delegálás, gyakorlati szintvizsga, gyakorlati képzés ellenőrzése és felügyelete, szakmai és vizsgakövetelmények, gyakorlati szintvizsgák tananyagfejlesztése, mestervizsgáztatás.

A területi kereskedelmi és iparkamarák szakképzési feladatainak elvi irányító munkáját a Küldöttgyűlés felhatalmazása alapján az MKIK Elnöksége látja el, melyet az Oktatási és Szakképzési Kollégium segíti különböző stratégiai döntések előkészítésével. A kollégium operatív intézkedéseket hozhat, értékeli a szakképzési feladatok végrehajtásának tapasztalatait, melyeket a területi kamarák rendelkezésére bocsát. Továbbá fejlesztési, esetenként pályázatokkal összefüggő javaslatokat fogalmaz meg az MKIK és a területi kamarák számára.

A területi kamarák szakképzési feladatainak operatív irányítási feladatait, a szakképzéshez kapcsolódó közjogi feladatok ellátását és országos koordinálását az MKIK ügyintéző szervezetének keretében működő Oktatási és Képzési Igazgatóság látja el. Az igazgatóság ellátja a fent említett feladatok végrehajtásának országos szakmai irányítását, koordinálását, a feladatok ellátásához kapcsolódó támogatási szerződések előkészítését, a feladat ellátáshoz kapcsolódó ellenőrzések, beszámoltatások és felkészítések előkészítését és szervezését.

A területi kamarák a fenti feladatokat választott testületeinek és ügyintéző szervezetei iránymutatásai alapján látják el. Az operatív irányítási feladatok elősegítése és országos összehangolása érdekében a területi kamarák szakképzési vezetőinek alkotó részvételével Szakképzési Bizottságokat működtetnek.

4.1 A tanulószereződés

Tanulószereződés a szakképzésről szóló többször módosított 1993. évi LXXVI. törvény alapján köthető. Az 1994. évi kamarai törvény teremtette meg azt a jogi lehetőséget a közjogi gazdasági kamarák számára, hogy a vállalkozásoknál a gyakorlati foglalkoztatás nem kötelező jelleggel, de tanulószereződéssel történjen.⁵

³ A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Szakképzési Önkormányzati Szabályzata - MKIK, 2004

⁴ Internet alapú Integrált Informatikai Szakképzési Információs Rendszer (2010) <http://www.isziir.hu/>

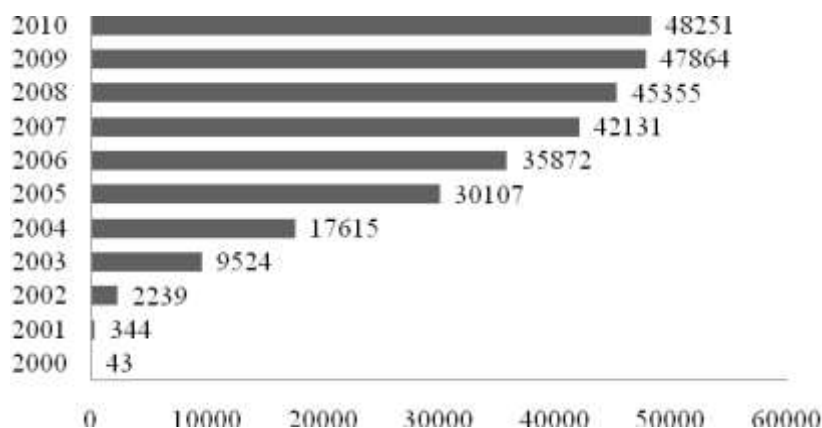
⁵ Tanulószereződés kézikönyve - A Magyar kamarai rendszer szabályozása – MKIK.

1995-től a tanulószerveződések száma folyamatosan nőtt és egyre népszerűbb lett a vállalkozások körében. Az Oktatási Minisztérium az Országos Szakképzési Tanács támogatásával két területi kamaránál kísérleti projektet indított. A 2000/2001-es tanévben a Budapesti és a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamaránál - az MKIK koordináló felügyeletével - létrejött a tanulószerveződések tanácsadói hálózat.

A tanácsadók jelentős tájékoztató és ellenőrzési munkát végeztek el, amelyről beszámolási kötelezettségük volt az OM és az OSZT felé. A tesztvény egyértelműen sikeresnek bizonyult, megnőtt a tanulószerveződéssel foglalkoztatott tanulók száma a két területi kamara illetékességi területén, ezért az MKIK a többi területi kamaránál is kialakította e tanácsadói hálózatot. Ma körülbelül 130 tanácsadó dolgozik, a megkötött tanulószerveződések száma eléri a 48 ezret.

A tanulószerveződést a gazdálkodó szervezet köti a tanulóval, és szabályozza a köztük lévő jogviszony tartalmi elemeit. A tanulószerveződés egyrészt előnyös a gazdálkodó szervezeteknek, mert így a gyakorlati képzés biztonságossá tehető, biztosítható a központi követelményeknek megfelelő, de a helyi igényeket kielégítő szakképzett munkaerő. A tanulónak azért jelent előnyt a tanulószerveződés kötése, mivel munkaerő-piaci igényekre épülő szakképzésben részesül. Sarkosan megfogalmazza a törvény, hogy a gazdálkodó a tanulótól az oktatásért pénzt nem kérhet, sőt rendszeres havi pénzbeli juttatást ad.

A tanulószerveződések száma (adott évben a novemberi állapot alapján)

Forrás: ISZIR

A jelenleg érvényes jogszabályok szerint a díjazás mértéke a minimálbér 20-50%-a lehet. Hiányszakmákban a szokásos díjazáson túl további 20%-ot kell biztosítani. A hiányszakmák megnevezését regionálisan az RFKB-k határozzák meg széleskörű információk birtokában. A pénzbeli juttatás mértékét növelő tényező lehet a tanulmányi eredmény, a gyakorlati munka minősége, mellyel kapcsolatban a kamara ajánlást adott ki. Elégtelen tanulmányi eredmény esetén az előző félévi díjazás jár. Természetesen a tanulót megillető díjból le kell vonni

a társadalombiztosítási szabályok szerinti járulékot, illetve a vállalkozás is megfizeti annak tb-vonzatát. Előny még a tanuló szempontjából, hogy a társadalombiztosítási szabályok szerint biztosítottá válik, a tanulóévek szolgálati időnek számítanak.

Természetesen a valóságban elvétve előfordulnak negatív példák is, amikor a gazdálkodó szervezet nem adja át a megérdemelt díjat, esetleg még pénzt is kér az oktatásért. Pedig az összeg nem csak a tanuló számára lehet jó, egyaránt előnyös a foglalkoztató szervezetnek is, mivel a pénzbeli juttatással jobb tanulmányi eredmény elérésére és szorgalmasabb munkavégzésre lehet ösztönözni. Ezek az esetek általában nem derülnek ki, mivel bizonyos területeken nem könnyű gyakorlati helyeket találni. Annak ellenére, hogy mára elég sok tanulószerveződés kötöttik, még mindig szükség lenne újabb gazdálkodó szervezetek bevonására a tanulószerveződés rendszerébe, így nőne a kínálat, nagyobb lenne a tanulók számára a választás lehetősége.

Fontos megjegyezni, hogy a szakelméleti oktatást biztosító iskola köteles a tanulószerveződéssel rendelkező tanulót felvenni, ha a felvételi követelményeknek egyébként megfelel.

Segíti a gazdálkodó szervezet bekapcsolódását a képzésbe az a jogszabályi lehetőség, amely alapján elszámolható a kifizetett díjazás legfeljebb a minimálbér 50%-áig járulékaival együtt, a kedvezményes étkeztetés költsége, a tanulónak kötelezően járó munkaruha, egyéni védőeszköz, tisztálkodási eszköz költsége. Továbbá el lehet számolni a tanuló vizsgáztatásával és az ideiglenes átirányításával kapcsolatban felmerült útiköltség összegét számla alapján, illetve szállásköltséget tanulónként bizonyos összeghatárig. Elszámolható a tanuló javára megkötött kötelező felelősségbiztosítás, valamint a tanuló rendszeres orvosi vizsgálatáról való gondoskodás költsége, a gyakorlati vagy szakoktató díjazása a 2003. évi LXXXVI. törvény szerint.

A tanuló gyakorlati foglalkoztatásának másik lehetősége az együttműködési megállapodáshoz kapcsolódik. Amennyiben a vállalati gyakorlati képzés nem haladja meg a képzési idő 40%-át, a tanulókat az iskola helyezi ki gyakorlati oktatásra a cégekhez. Ebben a helyzetben a tanulók nem válnak biztosítottá, így ezek az évek nem válnak szolgálati idővé, azaz a nyugdíjba sem számítanak be. Nem jár továbbá díjazás sem a gyakorlati munkával, kivéve az összefüggő szakmai gyakorlat időtartamát. Az együttműködési megállapodást a cég köti az iskolával.

A tanulószerveződés a szakképesítés megszerzését követően sem a tanulónak, sem a gazdálkodó szervezetnek nem jelent munkavállalási kötelezettséget. Viszont ha a gazdálkodó szervezetnél felmerül a munkaerő iránti igény, szívesebben alkalmaz olyan szakembert, akinek már ismeri a képességeit. A gyakorlati idő alatt a két fél kölcsönösen megismeri egymást. Sikerként könyvelhető el, ha a végzett tanulónak a gyakorlati helyén munkaszerződést kínálnak. Különösen igaz ez az utóbbi időben.

4.2 A tanulófoglalkoztatás személyi és tárgyi feltételei

Tanuló foglalkoztatásához egy vállalkozásnak, vállalkozónak rendelkeznie kell szakirányú végzettséggel és szakmai gyakorlattal. Konkrétan ki kell jelölni azt a személyt, aki gyakorlati oktatóként foglalkozik a tanulóval. Legalább olyan szakmunkás bizonyítvánnyal kell rendelkeznie, mint amilyen szakmát oktat, előnyös a magasabb szintű szakmai végzettség (mesterlevél, technikus minősítés, szakoktatói képesítés). Az oktatónak legalább 2-5 éves szakmai gyakorlattal kell rendelkeznie. Amennyiben a tanuló foglalkoztatása egyedi munkahelyen történik, elegendő 2 év munkában eltöltött év. Ha a gyakorlati oktató gazdálkodó szervezetnél csoportos foglalkozás keretében oktat, úgy legalább 5 év gyakorlattal kell rendelkeznie. Természetesen elengedhetetlen a büntetlen előélet megléte is, erről a bevezető ellenőrzéseknél a kamarai szakértő nyilatkoztatta a gyakorlati oktatásba bekapcsolódó személyt.

A személyi feltételek mellett biztosítani kell a szakmai képzés tárgyi feltételeit is. A gyakorlati oktatást végző vállalkozásnak, vállalkozónak rendelkeznie kell az adott szakma oktatásához előírt tárgyi eszközökkel, szakmai és vizsgáztatási követelményeivel, és ismernie kell a gyakorlati oktatás központi programja alapján elkészített iskolai, helyi tantervet. Ezeket a hatályban lévő képzési és vizsgáztatási tematikákat, programokat a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet (NSZFI) szerkeszti, az elméleti oktatást végző iskola pedig biztosítja az érintett vállalkozások számára saját szakmai programjával együtt. A fenti dokumentumok beszerezhetőek közvetlenül az NSZFI-től, az iskolafenntartó önkormányzatoktól, a területi kamaráktól, és a szakképző iskoláktól is. Igazából a helyi tantervet az iskolának kellene átadnia a vállalkozónak, de ez sajnos gyakran nem teljesül.

A programok tartalmazzák a szakma oktatásához szükséges valamennyi tárgyi eszköz felsorolását. Amennyiben bizonyos eszközök hiányoznak, részképzésben (megállapodással) más gazdálkodóval vagy az iskolával meg lehet osztani a képzési feladatokat. A tárgyi feltételek biztosításához hozzátartozik még mindaz, ami a jogszabályok által előírt egészséges, biztonságos és szabályos munkavégzés, oktatás megszervezését szavatolja. A munkavégzés szabályait illetően a munkavállalókkal azonos feltételek illetik meg a tanulókat. Mindezek együttesen garanciát jelentenek arra, hogy a tanuló megtanulja a közösségben végzett munkát, kialakulnak azok a személyes szakmai és közösségi kompetenciái, amelyek később felnőtt munkavállalóként segítik boldogulását.

4.3 Bevezető ellenőrzés, évközi ellenőrzés, akkreditáció

Az ellenőrzések rendszere garantálja azt, hogy a tanuló a gyakorlólhelyen megfelelő körülmények között szerezzék meg ismereteit, készségeit, tapasztalatait. Ebben a kamarák biztosítják a feltételeket. Szakértőkkel dolgoznak együtt, akik ismerik az egyes szakmák követelményrendszerét, eszközigényeit, humán feltételeit.

A gyakorlati képzés megkezdése előtt tehát a kamaráknak *bevezető ellenőrzés* keretében meg kell győződniük a képzés feltételeinek meglétéről. E látogatás során történik meg a gazdálkodó telephelyének képzőhelyé minősítése, mely

csak a gyakorlati képzésbe újonnan belépő vállalkozásokat érinti. Azok a gazdálkodó szervezetek, melyek az előírás szerinti feltételeknek megfelelnek, képzési *határozatot* kapnak a képzőhely *nyilvántartásba vételéről*. A bevezető ellenőrzés során a kamara szakértői felveszik a gazdálkodó szervezet általános adatait, alapinformációit, értékelik a szervezet tárgyi eszközeit, működését, szem előtt tartva a munka- és balesetvédelmi szempontokat is.

A kamarák *évközi ellenőrzéseket* is tartanak, mely során lehetőség nyílik a gazdálkodó szervezetek számára képzési tevékenységük fejlesztési lehetőségeinek megbeszélésére is. Azok a gazdálkodó szervezetek, akik betartják az előírás szerinti feltételeket, *határozatot* kapnak a *gyakorlati képzőhely megfeleléséről*.

A képzőhelyek ellenőrzésének emelt szintjét, az un. *akkreditációs eljárás* jelenti, ezt is a területileg illetékes gazdasági kamarák végzik. Az akkreditálás azoknál a gazdálkodó szervezeteknél szükséges, amelyek a szakképzési hozzájárulási kötelezettségüket tanulók szakmai gyakorlati képzésével teljesítik. Ebben az esetben a gazdálkodó szervezet visszaigényelheti a tanuló gyakorlati képzésére fordított, a jogszabály által meghatározott költségeket, ha azok fizetési kötelezettségeit meghaladják. A szakképzési hozzájárulással kapcsolatos elszámoláshoz a kamara által kiállított tanúsítvánnyal kell rendelkezni. Az akkreditáció a tanúsítvány kiadásától számított 2 évig érvényes, de a cég adatainak változása esetén meg kell újítani. Az akkreditációs eljárás során a gazdálkodó szervezetnek be kell mutatni a cégre vonatkozó és tanulók oktatásához kapcsolódó minden dokumentumot (foglalkozási napló vezetése, a tanulónak járó díj átvétele).

4.4 Gyakorlati szintvizsga

A szintvizsga intézményrendszerének alapjait a magyar szakképzésben használatos időközi vizsgák adták (26/2001.(VII. 27.) OM rendelet). A rendszer kidolgozását a szakképzési törvény módosítása tette lehetővé, mely alapján az Oktatási Minisztérium az MKIK-val megállapodást kötött arról, hogy 16 OKJ-s szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményének kidolgozását átadja a kamarának. Az MKIK vállalja, hogy segíti az illetékes területi kamarákat abban, hogy az érdeképviseleti szervezetekkel, szakmai szervezetekkel, szakképző iskolákkal és gyakorlati képzőhelyekkel együttműködve kidolgozza a vizsgakövetelményeket, részt vesz a szintvizsga előkészítésében és megszervezésében. Célul tűzték ki a szakképzés minőségének és hatékonyságának javítását, ezzel megteremtve a gyakorlati képzés minőségbiztosítási rendszerének alapfeltételét.

2004-ben készült el az Országos Szintvizsga Szabályzat, mellyel egy időben létrejött az országosan egységes szintvizsga-feladatbank, a szintvizsgakövetelmény és értékelési rendszer. Pályázat útján kiválasztották a szintvizsgabizottság elnökeit. 2004/2005-ös tanévben 4.200 szakmunkástanuló részvételével megtörtént a szintvizsga-rendszer első egész országra kiterjedő modellkísérlete. Ennek tapasztalatainak összegzését követően a kamara 2005/2006-os tanévben 14 ezer szakmunkástanuló szintvizsgájának megszervezésére kapott felhatalmazást. A 16 szakmában elkészültek a szakmai és vizsgakövetelmények, amelyek rendeleti szintre emelkedtek. Így a szintvizsgák beépültek a tanév rendjébe,

és a záróvizsgára bocsátás feltételévé váltak. A 2006/2007-es tanévben 12 ezer, egy évre rá 13 ezer tanuló bizonyította gyakorlati készségeinek és jártasságainak fejlődését szintvizsgák keretében.

2008-ban a Szociális és Munkaügyi Minisztérium és a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara együttműködési megállapodást kötött a szakképzési feladatok kibővítéséről, így további 11 szakképesítés került a kamarához, illetve 2010 őszén ez a kör bővült tovább 125-re.

A szintvizsgák a szakmai vizsgát megelőzően (12. vagy 13. évfolyamon) zajlanak. Ha a tanuló tudása nem elegendő, pótvizsgázni kell, mivel a szakmunkásvizsgára jutás feltétele a sikeres szintvizsga. A szintvizsgán képet kapunk a tanuló gyakorlati ismereteinek elsajátításának mértékéről, időarányos felkészültségi szintjéről. Ezzel kiderülnek az esetleges tudásbéli hiányosságok a gyakorlati oktatók, tanulók, szülők számára egyaránt. Így lehetőség van a még szükséges ismeretek pótlására. A tanuló vizsgatapasztalatokat szerez. A szintvizsga növelheti a tanulók záróvizsgára való felkészítésének eredményességét, hatékonyságát. Ezen kívül a szintvizsga növeli a tantervi fegyelmet, a gyakorlati képzéssel foglalkozó oktatót tervszerű és átgondolt munkára készíti. Javul az együttműködés az iskola, gazdálkodószervezet, önkormányzat és a kamara között, így egyúttal javul a gyakorlati oktatás színvonala is. A szintvizsgákon szerzett tapasztalatok lehetőséget biztosítanak közös álláspontok megfogalmazására, módosító javaslatok kidolgozására. A gyakorlati képzés szerkezete és tartalma határozottabban igazodhat a gazdaság igényeihez.

A tanév kezdetén a területi kamarák és az átvett szakmák oktatásával foglalkozó szakképző intézmények egyeztetnek a szintvizsga helyekről, tanulólétszámról, szakmánkénti megoszlásról. A kamara a vizsgákkal összefüggő koordinációs és ügyviteli feladatok ellátását végzi. A kamara értesíti a szakképző intézményeket, gyakorlati képzőhelyeket a vizsga menetéről, különböző feladataikról. Az érintett szakképző iskolák megkapják a szintvizsga jelentkezési lapokat és az adott szakmához kapcsolódó követelményszinteket. A kamarák szakképzési munkatársai előzetesen felmérik a lehetséges vizsgahelyszíneket (befogadó képesség, műszaki, technikai felszereltség szempontjából). A szintvizsgák többsége szakképző intézményekben, vagy gazdálkodószervezet által fenntartott tanműhelyben bonyolódik le. Október végére a kamarák megkapják a szintvizsgázni kívánó tanulók adatait a szakképző iskoláktól, melyek alapján novemberre összeállításra kerülnek a vizsgacsoportok, majd a tanulókat is értesítik a vizsga helyszínéről és időpontjáról. A szintvizsga szervezője felkéri a vizsgabizottság tagjait a vizsgán való közreműködésre.

A szintvizsga elnöki feladatra pályázat útján lehet jelentkezni, mely nyilvános és folyamatos. A területi kamarák a jelentkezett elnököket felterjesztik a Magyar Kereskedelmi és Iparkamarához, majd az MKIK elnöke által kinevezett vizsgaelnöki listából a területi kamarák választják ki, majd kéri fel a vizsgabizottságok elnökeit. A vizsgabizottsági tagokat a szakképző iskolák javasolják. A vizsga jegyzője elkészíti szakmánként, vizsgacsoportonként a szintvizsga

különböző iratait. A vizsgafeladatok mindenki számára nyilvánosak, és letölthetők az MKIK honlapján⁶ található adatbankból, ezekből az elnök választ.

A szintvizsgát követően az elnök a vizsgabizottság tagjainak jelenlétében értékeli a tanulók teljesítményét, majd záró értekezlet keretében összegzik a tapasztaltakat. A tanulók 10 munkanapon belül megkapják vizsgaigazolásukat. A tanulók feladatteljesítésének országos átlaga közepesnek minősíthető, azonban színvonala szakmánként és iskolánként nagyon változó.

4.5 Vizsgadelegálás

Hosszú idő óta az MKIK biztosítja a szakmai vizsgabizottságokba delegálás útján a vizsgabizottsági tagokat. A szintvizsga bizottság tagjaihoz hasonlóan ezek a szakemberek is pályázat útján kerültek be a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara adatbázisába a megyei területi kamarák segítségével. A megyei kamarák végzik a delegáló munkát, de csak saját megyén belül. Ebből a szempontból támpont a gyakorlati vizsga szervezésének helyszíne. Ez a gyakorlat egyformán vonatkozik az iskolarendszerben és iskolarendszeren kívüli képzésben szervezett vizsgákra is.

2007-től az átvett szakképesítések esetében a kamara delegálja az elnököket, melyet korábban a NSZFI végzett, míg a szakmai érdekképviseleti szervek a megállapodásban történt szakmai felosztás szerint a vizsgabizottsági tagokat delegálják.

Az OKJ-ban megmaradt összes többi szakma vizsgáinak delegálása lényegileg nem változott, csupán egyes szakmáknál az új Szakmai és Vizsgakövetelmények határozzák meg a vizsgadelegálásra feljogosított intézményt. A delegálások eredményeképpen áll össze az a vizsgabizottság, amelyet a 19/2008 (XII.4.) SZMM-rendelettel módosított 20/2007 (V.21.) SZMM-rendelet meghatároz. E szerint a vizsgabizottságokban jelen van az elnök, a vizsgabizottsági tag, a vizsgaszervező képviselője, a jegyző, és a szakértők (kérdőző tanárok).

A vizsgabizottságban végzett munkáért díjazás jár, melynek rendezése a vizsgaszervező hatásköre. A mértékét a 20/2008 (XII. 17.) SZMM-rendelet határozza meg. Amennyiben utazási vagy szállásköltség is felmerül, úgy annak a megtérítése a vizsgáztatási díjon felül történik.

A delegált vizsgabizottsági tagok és elnökök a vizsga lezárását követően 10 napon belül írásban tájékoztatást kötelesek küldeni megbízójuknak (kamara, érdekképviseletek). A kamara a beérkezett vizsgajelzéseket összesíti és továbbítja az MKIK számára.

4.6 Szakma Kiváló Tanulója Verseny

A Szakma Kiváló Tanulója Verseny rendezése egy értékes színfoltja a kamarai munkának. Itt a szakma legjobbjai találkoznak beleértve a tanulót és zsűritagot egyaránt.

A kamara 2008 óta rendezi meg a versenyt. 2008-ban 2000 fiatal 15 szakképesítésben, 2009-ben már 2600 fiatal 25 szakképesítésben mérte össze tudását.

⁶ www.mkik.hu

A döntőbe való bejutáshoz szükséges írásbeli vizsgák a területi kamarák bevonásával kerülnek lebonyolításra. A szakmánkénti 1-3. helyezett érmet és gyakorlati felkészítő tanárával együtt oklevelet kap, emellett a támogatók által biztosított díjakban, különdíjakban részesülhetnek.⁷

Annak a tanulóknak, aki a döntőben teljesíti a szakmai és vizsgakövetelményekben előírt gyakorlati és szóbeli vizsgarészek legalább 60%-át, ezen vizsgarészekből nem kell záróvizsgát tennie. Aki minden feladatrészt 60% felett teljesít, mentesül a teljes szakmai vizsga alól.

A Szakma Kiváló Tanulója Versenyt 2009-ben kiegészítette a korábban végzett diákoknak szóló, ifjú szakmunkások szakmai versenye, amely villanyszerelő és szakács szakmákban egyidejűleg a Worldskills 2011 és Euroskills 2010 nemzetközi versenyek előválogatója is volt.

A 2009-es fesztiválra közel 11 000 látogató érkezett a Hungexpo Budapesti Városközpontba, ebből 8000 diák vidéki városokból, településekről, a kamara által szervezett 200 autóbusszal jutott el a rendezvényre. A látogatók további részét a budapesti iskolák diákjai, az érintett szakképesítésekben érdekelt cégek, gazdálkodó szervezetek munkatársai, a szakképzésben résztvevő és vezető szakemberek adták. A verseny fő célkitűzése a gyakorlatigényes, „fizikai” szakmák társadalmi presztízsének és vonzerejének növelése, a szakmunkás pályamodell bemutatása és népszerűsítése révén. A rendezvény elősegíti a pályaválasztást és pályaeorientációt. A tanulóknak ösztönzőleg hat, megmérettethetik magukat, képet kapnak tudásukról, a sikerélmény hatására nő a motivációjuk. A fiatalok egy számukra új, kötetlen formában mérhetik össze tudásukat a verseny fesztivál hangulatában, ráadásul a részvétel ingyenes.

4.7 Mesterképzés a magasabb szakmai színvonalért

A gazdasági kamarákról szóló 1994. évi, majd az 1999. évi módosítása a gazdasági kamarák feladatai közé sorolta a mestervizsgáztatást.⁸ 1995-ben a Nemzeti Szakképzési Intézetben, ágazati minisztériumok közreműködésével az első tíz szakmában elkészültek a mestervizsgáztatás szakmai követelményei. Az Országos Mestervizsga Szabályzat alapján a három gazdasági kamara kialakította saját belső szabályzatát. A kereskedelmi, ipari és a kézműves kamara összeolvadását követően a munka folytonosságát segítő átmeneti intézkedések szabályozták a mesterképzés és vizsgáztatás folyamatát. Közben elkezdődött az új szabályzat kidolgozása, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Mestervizsga Szabályzata 2001-ben lépett hatályba. Jelenleg már 85 mesterszakmában van lehetőség mestervizsgát tenni, ezek esetében a vizsgára jelentkezést, a mesterképzést és a mestervizsgáztatást a kamarák szervezik.

A mesterszintű tudásról, és gyakorlati tapasztalatról, a szakma szerinti mestervizsga bizottság előtt kell számot adni. A területi kamarák javaslatai alapján a

⁷ MKIK (2010) <http://www.szakmasztar.hu/>

⁸ A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara középtávú szakképzési stratégiája 2005-2013

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara elnöke megbízásával több, mint 600 jól felkészült, emberileg és szakmailag kiemelkedő ismeretekkel bíró mestervizsgabizottsági elnök végzi munkáját a mestervizsgák élén. A mestervizsgára jelentkezőket a területi kamarák fogadják, látják el információval, és regisztrálják. A vizsgára jelentkezők számára országos írásbeli feladatbank áll rendelkezésre, tíz szakmában készült el a szakmai vizsgára felkészülést segítő oktatási jegyzet. Lehetőség van a vizsgát megelőzően felkészítő tanfolyamon részt venni, mely elsősorban ismeretfelújító, bővítő szerepet lát el.

A mestervizsga három részből áll: vállalkozási, illetve pedagógiai ismeretek, szakmai gyakorlat, szakmai elmélet (írásbeli, szóbeli). A mestervizsgázónak bizonyítani kell, hogy elsajátította szakmája legújabb eredményeit, tájékozott pénzügyi és fogyasztói kérdésekben, magas szinten képviseli a vállalkozói kultúrát, és rendelkezik a tanulóképzéshez legszükségesebb pedagógiai ismeretekkel.⁹

A mestervizsga célja a tevékenység magas színvonalon való művelésén kívül, a rendszerrel szemben támasztott elvárás a tisztességes vállalkozások tekintélyének visszaállítása, megőrzése. Nyújtson minőségi és etikai garanciát a megrendelőnek, adjon rangot a mester cím viselőjének, járuljon hozzá az utánpótlás színvonalas szakmai és morális neveléséhez, őrizze meg és építse tovább a jó hagyományokat. A mesterképzés, mestervizsgáztatás az élethosszig tartó tanulást, a szakmai karriert, és a versenyképességet segíti elő. A kamara fő célja a mesterképzés terén, hogy sikeresen beillesse azt a hazai szakképzés rendszerébe, a mester cím elismertségéhez kapcsolódó jogszabályi háttér megteremtése, a mestervizsga kölcsönös elismertetése az EU-s országokban. Mindenképpen erősíteni kell a mesterfogalom szakmai rangját.

4.8 A szakképzés területi szintű tervezése

A közoktatásról szóló törvény 2007. szeptember 1-én, valamint a szakképzési és a szakképzési hozzájárulásról szóló törvények 2008. január 1-től hatályba lépő módosításai, a keresletvezérelt szakképzés rendszerének kialakulása érdekében, a szakképzés fejlesztés regionális koordinációjában jelentős szakmai hatáskörrel ruházta fel a regionális fejlesztési és képzési bizottságokat (RFKB). Az RFKB személyi összetételének, vezetési szerkezetének átalakításával az Országos Érdekegyeztető Tanácsban résztvevő gazdasági érdekképviselők mindegyike tagi, a területi kereskedelmi és iparkamarák az Agrárkamarával együttműködve társelnöki delegálási jogot kaptak, ezzel a felelős részvételi lehetőség a szakképzés regionális fejlesztésében szervezetileg is megteremtődött. A gazdaság szereplőinek a szakképzéssel összefüggő feladatokra történő mozgósítása a gazdasági érdekképviselők számára – a tagságuk által elvárt feladatok mellé – jelentős mennyiségű többletfeladatot határoz meg.

A projekt fő célja az volt, hogy a 2008. évi feladatok megvalósítása során megszületett eredményekre, megszerzett tapasztalatokra és a kialakult szakmai

⁹ Tájékoztató európai mesterképzési- és vizsgáztatási rendszerekről, MKIK, 2006.

háttérbázisra építve, meghatározó támogatást nyújtson az RFKB számára az iskolarendszerű szakképzés irányainak és arányainak meghatározásában. Kiemelt cél volt, hogy az egyes régiókban a projektben érintett szervezetek részéről gazdálkodói igényeken alapuló javaslatétel történjen a Regionális Képzési és Fejlesztési Bizottságok felé a szakképzési struktúra ismeretében, az iskolarendszerben oktatott szakmák vonatkozásában a szakképzés irányainak és beiskolázási arányainak meghatározására, kiemelten a TISZK-ek vonatkozásában. A 2008. évi feladatokhoz képest jelentős eltérést jelent, hogy a regisztrált 76 TISZK vonatkozásában TISZK-enkénti döntést kellett előkészíteni. A döntési javaslatok összeállításának alapelve az volt, hogy ne konkrét és ezáltal a gyakorlatban betarthatatlan számok kerüljenek meghatározásra, hanem egy százalékos változás megadásával orientálható legyen a beiskolázási arányok és irányok keretrendszere (Vámosi T. 2009).

Fontos eltérés az előző évhez képest, hogy decentralizált pályázatok kiírására nem volt lehetőségük az RFKB-knak, így a szakképzési szerkezet befolyásolása csak a TISZK-eken keresztül volt biztosított.

A sikeres megvalósítás egyik alappillére az a kutatás, melynek során egy több mint 12 000 elemes mintán 8000 gazdálkodó 3450 fiatal szakmunkás 300 közintézmény és 250 szakértő körében 420 kérdező bevonásával készült kérdőíves felmérés 2009. február – május hónapok között.

A felmérést követően a kutatás szakmai háttérét biztosító MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézete átfogó országos regionális és megyei szempontok alapján készített elemzést, mely a régiók képzési és beiskolázási szerkezetének kialakítása során jól használható informatív segítséget nyújtott.

A felmérés mellett a javaslatok összeállításánál a Foglalkoztatási Hivatal negyedéves munkaerő-piaci felmérései, a KIR-STAT beiskolázási és kibocsátási adatai, a szakmai záróvizsgák adatai valamint a rendelkezésre álló regionális munkaerő-piaci, beiskolázási és demográfiai adatok is felhasználásra kerültek. A hét szekcióban lezajlott regionális munka eredményeként az iskolarendszerben oktatható szakképesítések négy csoportba kerültek besorolásra, melyek az alábbiak:

1. Kiemelten támogatott szakképesítés.
2. Támogatott szakképesítés.
3. Szakképzési fejlesztési forrás által nem támogatott szakképesítés.
4. A régióban iskolarendszerben nem oktatott szakképesítés.

A fenti négy kategória általános vonatkozásban határozza meg a régió szakképzés-fejlesztési irányait, mely döntés a 2010. évi decentralizált pályázati források odaítélésekor kap szerepet. A TISZK-ek vonatkozásában a korábban ismertetett elvek szerint konkrét beiskolázási javaslatok születtek. Fontos kiemelni, hogy egyetlen szakképesítés megszüntetéséről, vagy oktatásának ellehetlenítéséről sincs szó. A cél az volt, hogy a fejlesztési források azokhoz a szakképesítésekhez kerüljenek, melyekben jelentős munkaerő-piaci kereslet mutatkozik, és ily módon a „befektetés” valóban meg térüljön, mert mind az egyén mind a társadalom számára hasznosnak bizonyul.

A program végrehajtásából származó előnyök és lehetőségek:

- A projekt eredményeként továbbvitelre került a 2008-ban megkezdett folyamat mely a magyar szakképzési rendszer szerkezetének átalakítását célozza, egy munkaerő-piaci orientáltságú tervezési-befolyásolási rendszer kialakításával és működtetésével.
- Az elkészült döntéstáblák alkalmasak arra, hogy a finanszírozási-ösztönzési rendszeren keresztül befolyásolni lehessen a munkaerő-piaci relevanciával rendelkező szakmák expanzióját.
- A munkaerőpiaci trendek felvázolásával, a hiányszakmák népszerűsítésével befolyásolni lehet a kívánatos pályaválasztási döntéseket, illetve az iskolarendszerű szakképzés finanszírozási rendszerének finomításával hatást lehet gyakorolni az iskolarendszerű szakképzés képzési-beiskolázási szerkezetének megváltoztatására.
- A fiatal pályakezdő szakmunkások körében végzett kutatás és annak folytatása révén a munkaerőpiaci keresletet olyan oldalról is fel lehet térképezni, mely szemszögből korábban nem került vizsgálatra. Ennek révén olyan ismeretek is összegyűjthetők a szakképzésről és a munkaerőpiacról, melyek hatékonyan tudnak hozzájárulni a keresletvezérelt szakképzési rendszer működtetéséhez.

Fontos megemlíteni, hogy a bizottságok határozataiban 132 kiemelten támogatott szakképesítés került besorolásra, ebből hét olyan szakképesítés van, amely valamennyi régióban a kiemelten támogatott kategóriába került, ezek a gépi forgácsoló, géplakatos, hegesztő, elektronikai műszerész, ács-állványozó, épület- és építménybádogos és a kőműves.

A felmérés során felmerült problémák (Szép Zs. 2010):

- Az RFKB-k beiskolázási, fejlesztési döntéseikhez, javaslataikhoz nem áll rendelkezésre aktuális országos és regionális képzéspolitikai.
- Kiseb, de reprezentatív felmérés is elegendő lenne, valamint más keresleti előrejelzési, igénymérési módszereket is használni kellene, ami az információkat más oldalról is megvilágítaná (modellképzés, vállalati modellek alkalmazása, szakmacsoportok speciális átvilágítása, álláskeresési elemzések stb.).
- A többnyire szakmacsoportos megközelítés mellett mindenképpen az ISCED csoportosítást is el kell végezni a nemzetközi összehasonlítás céljából.
- A foglalkoztatottakon kívül a munkanélküliek és az inaktívak szerepével is foglalkozni kell az elemzésekben.
- A felnőttképzés vizsgálatát szervesen be kell építeni a kereslet-kínálat elemzésekbe.

5. Összefoglalás

Talán helytálló az a megállapítás, hogy a szakképzési rendszert régen érte ilyen mértékű központi beavatkozás. Az elmúlt 10-15 év inkább a tologatásról szólt, és bár voltak nagyobb horderejű döntések (lásd TISZK-ek létrehozása), a mostani átszervezés (kerülve a reform kifejezést...) mélyre hatóbb. A tankötelezettség jelentős csökkentése, a hároméves modell visszahozása és a vállalati szféra fo-

kozott bevonása a duális modellbe alapjaiban írja át a rendszer jellemzőit. És bár a kamara vállalta magára ezt a folyamatot, kormány és szakminisztérium támogatás nélkül az egész nem tud megvalósulni. A hatások vizsgálatával még várni kell, azonban egy dolog nem vitatható. A magyar gazdaság szakemberrel való ellátása, a társadalmi integráció fenntartása, hátrányos helyzet kezelése, foglalkoztatási szint növelése, és ezáltal az ország stabilitásának növelése egyszerre jelentik a folyamat „tétjét”.

Irodalom

- CSÉFALVAY Á. (szerk.) (2008): A Dél-dunántúli régió szakképzési stratégiája 2009-13, Pécs, 2008, 126 p.
- SZÉP Zs. (2010): A felnőttképzés hasznosulása a foglalkoztatásban. FSZH, 2010.
- SZÉP Zs. – VÁMOSI T. (2007): Szakképzés és felnőttképzés – makro-folyamatok, tervezés. PTE FEEK, 2007, 247 p.
- VÁMOSI T. (2009): Intézményi koncentráció, illetve irányítási és finanszírozási decentralizáció a középfokú magyar iskolarendszerű szakképzési rendszerben. Közösségi Művelődés, 2009. december, pp. 95-103.
- VÁMOSI T. (2010): A Térségi Integrált Szakképző Központok szerepe és funkciója a magyar középfokú iskolarendszerű szakképzésben. Tudásmenedzsment, PTE FEEK, 2010/1. pp. 24-29.
- VÁMOSI T. (2011): A magyar szak- és felnőttképzési rendszer szerepe és funkciója a társadalmi-gazdasági térben a 21. század elején. Új Mandátum, Budapest (megjelenés alatt).